

ZEKER ZIJN

5

VAN UTRECHT VOOR IEDEREEN

Verkiezingsprogramma Partij van de Arbeid Provinciale Statenverkiezingen 2019

10



15 Programmacommissie:

Julie d'Hondt (voorzitter)

Frank Slooten

Lau Bosse

20 Annet Krijgsman

Rob van Muilekom

Ersin Bolukbas

Hans Blom

Constantijn Jansen op de Haar

25

September 2018

30 **Inhoudsopgave**

Zeker zijn van:

35	Utrecht voor iedereen	3
	Een goede baan	4
40	Goed onderwijs	5
	Een betaalbare woning	6
	Mobiliteit	8
45	Schone energie	10
	Een aantrekkelijk buitengebied	12
50	Invloed	14
	Krachtige gemeenten	15
55		

60 ZEKER ZIJN VAN UTRECHT VOOR IEDEREEN

Met Utrecht gaat het goed. De economie groeit, de werkloosheid daalt, zowel mensen als
bedrijven willen zich graag in onze provincie vestigen. Maar dit betekent niet dat het met
iederem in onze provincie goed gaat. Sterker nog, we zien Utrecht steeds meer veranderen
65 in een provincie waar het alleen nog goed toeven is als je hoog opgeleid bent en een
goedgevulde portemonnee hebt. Voor veel mensen is het moeilijk om een betaalbaar huis te
vinden, een passende stage of baan te vinden, zich door Utrecht te verplaatsen, of te
investeren in zonnepanelen op het dak. Bovendien zorgen al deze mensen en bedrijvigheid
70 ervoor dat onze landschappen maar ook de luchtkwaliteit – en daarmee de gezondheid van
iederem – onder druk komt te staan. Economische groei is dus niet per definitie goed.

De Partij van de Arbeid vindt dat het provinciaal bestuur actief de tweedeling tussen
diegenen die het steeds beter krijgen en degenen die minder profiteren, moet tegengaan. In
onze ogen heeft iederem recht op de zekerheid op werk, op goede en betaalbare
75 huisvesting, op onderwijs, op toegankelijk vervoer en op een gezonde leefomgeving. Ja,
oude idealen, maar actueler dan ooit. Zij vormen de sociaaldemocratische rode draad in dit
programma voor de verkiezingen voor de Provinciale Staten van Utrecht in 2019.

Dit betekent, om alweer een oude slogan aan te halen – ditmaal van de Club van Rome uit
80 1972- dat er ‘grenzen zijn aan de groei’. Willen we echt zo hard ons best doen om nóg meer
bedrijven naar Utrecht te halen, ook als dit nog meer files, druk op de woningmarkt en
aantasting van de leefbaarheid betekent? Moeten we er niet voor zorgen dat ook mensen
die niet kunnen investeren in dure warmtepompen, zonnepanelen of een elektrische auto
kunnen meeprofiteren van de voordelen van de energietransitie? Moeten we straks echt
85 een kaartje kopen om te genieten van onze mooie natuur- en recreatiegebieden?

De PvdA kiest voor provinciaal bestuur dat niet is gericht op méér groei maar op een eerlijke
verdeling daarvan. Dit betekent scherpe keuzes maken, die soms haaks staan op het huidige
beleid. We zetten in op meer betaalbare woningen, ook als dit niet anders dan buiten de
90 bebouwde kom kan. We willen de marktwerking uit het OV halen, zodat het laten rijden van
een buslijn een politieke keuze is, geen (louter) financiële. We schieten dure investeringen in
energiezuinige oplossingen voor. We kiezen voor duurzame landbouw, die geen afbreuk
doet aan de Utrechtse landschappen maar daar een natuurlijk onderdeel van uitmaakt.
De provincie is voor veel mensen een onbekende bestuurslaag. Dat zou geen reden mogen
95 zijn om onze inwoners niet serieus te nemen. Onze fractie heeft de afgelopen periode helaas
gemerkt dat de provincie vaak onzorgvuldig omgaat met de inspraak van bewoners als het
gaat om zaken die hen direct raken zoals de aanleg van een weg langs (of in plaats van) hun
huis of tuin. De PvdA staat voor een provincie die luistert naar haar burgers en helder
communiceert over de beïnvloedingsmogelijkheden. Een duidelijk kader daarvoor ontbreekt
100 en is hard nodig.

Wie kiest voor de PvdA, doet dat niet alleen voor de provincie Utrecht. De nieuwe
Provinciale Staten van Utrecht en die van de andere provincies kiezen op hun beurt de leden
van de Eerste Kamer. Stem op de partij die provinciaal en nationaal staat voor een eerlijke
samenleving waarin iederem gelijkwaardig mee kan doen – stem PvdA!

105

Julie d’Hondt, Voorzitter Programmacommissie Provinciale Statenverkiezingen 2019 Utrecht

ZEKER ZIJN VAN EEN GOEDE BAAN

110 De economie van Utrecht groeit weer: in 2017 met 3,2 %. In dat jaar kwamen er 9.500 banen
bij. Dat zijn cijfers die goed klinken, maar waar zeker niet alle mensen in de provincie van
profiteren. De huizenprijzen rijzen de pan uit en de zekerheid op een vaste baan met goed
loon wordt nog steeds kleiner. Deze economische groei zorgt voor kloven in de samenleving,
115 tussen rijk en arm, stad en platteland en mensen met een baan en zonder een baan. De
PvdA vindt dat economische groei de verschillen tussen mensen kleiner moet maken, niet
groter. Daarom moet het roer om, het niet gaat om 'meer' groei maar om 'betere' groei. De
PvdA wil daarom nadrukkelijk niet op voorhand de sterke groei volledig accommoderen
maar met Rijk en gemeenten in overleg gaan hoe we het wonen en werken richting
gebieden met krimp kunnen afbuigen.

120 De PvdA wil maatregelen zodat iedereen van de economische groei kan profiteren. Dit doen
we door aanbestedingen alleen nog te gunnen aan bedrijven die het merendeel van hun
personeel in vaste dienst hebben of die mensen met een arbeidsbeperking aannemen.
Daarnaast willen we dat de provincie alleen nog bedrijven stimuleert die goed met hun
personeel omgaan, echte banen scheppen en bijdragen aan de leefbaarheid in de regio.

125 De gezondheidssector kent veel bedrijven die aan bovenstaande voorwaarden kunnen
voldoen, biedt werkgelegenheid aan mensen van alle opleidingsniveaus en speelt bovendien
een belangrijke rol bij de vergrijzende bevolking. Voor de PvdA is gezondheid daarom één
van de belangrijkste sectoren van de Utrechtse economie. De PvdA wil dat de provincie de
130 ontwikkeling van de gezondheidssector krachtig stimuleert en Utrecht omdoopt tot Health
Port van Nederland. Daarmee kiest Utrecht een profiel op een terrein waar het sterk in is-
het sluit naadloos aan op de ontwikkelingen bij Utrecht Science Park en Food Valley - en dat
bovendien past bij de maatschappelijke uitdagingen van de toekomst.

135 Ondanks de oplevende economie is winkelleegstand in veel steden en dorpen een probleem.
De provincie moet daarom met gemeenten afspraken maken over de vraag waar wel en
waar geen nieuwe winkelruimte wordt gebouwd. De PvdA is tegen nieuwe boulevards langs
de autowegen en wil dat winkels bijdragen aan een leefbare centra van dorpen en steden.
Dit geldt ook voor bedrijventerreinen, we willen verouderde terreinen opknappen en geen
140 nieuwe bijbouwen.

De PvdA wil in de periode 2019-2023:

- 145 • *De provincie Utrecht moet focussen op betere banen. Niet op meer economische groei.*
- *De provincie Utrecht moet alleen nog samenwerken met bedrijven die goed zijn voor hun personeel, echte banen scheppen en de leefbaarheid versterken.*
- *De provincie Utrecht moet bekend staan om zijn goede gezondheidszorg en de bedrijven die daar aan bijdragen, de provincie wordt 'Health Port Nederland'.*
- 150 • *Geen boulevards langs autowegen, winkels moeten bijdragen aan een leefbare binnenstad.*

ZEKER ZIJN VAN GOED ONDERWIJS

155 De arbeidsmarkt in Utrecht is aan het veranderen. Beroepen krijgen een andere inhoud: het vak van de monteur door de elektrische auto en fiets, dat van de timmerman door energieneutraal bouwen, en de inzet van ict verandert het werk in de zorg en in de detailhandel. De PvdA wil dat deze banen beschikbaar blijven voor vakmensen. We willen voorkomen dat jongeren geen baan kunnen vinden, werknemers voor hun baan moeten vrezende en mensen zonder baan aan de kant blijven staan. Daarom wil de PvdA dat de provincie samen met gemeenten, ROC's 's en het bedrijfsleven in Utrecht een actieplan ontwikkelt waarin het onderwijs weer dicht bij de praktijk komt te staan. Hierin moeten concrete maatregelen worden opgenomen om in samenwerking met scholen en bedrijven ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk studenten een stageplek krijgen, waarbij extra aandacht gaat naar jongeren met een migranten achtergrond en jongeren met een beperking.

170 Goed beroepsonderwijs is niet alleen van belang voor jongeren, maar ook voor werknemers die bij willen blijven in hun vakkennis en voor mensen zonder baan die terug willen op de arbeidsmarkt. Voor de PvdA is het belangrijk dat iedereen zich kan blijven ontwikkelen door een leven lang te leren. Daarom zijn we blij dat onze motie om een onderwijsvoucher te introduceren, waarbij de provincie investeert in omscholingstrajecten, is aangenomen en nader wordt uitgewerkt.

175 De toegang tot het onderwijs dat hiervoor belangrijk is, is in de provincie Utrecht niet vanzelfsprekend. In Woerden en in Utrecht is er geen vmbo met een bouwprofiel, in Amersfoort kun je geen vmbo elektrotechniek doen. Voor werkenden is het lastig inzicht te krijgen in de vraag welke praktijkcursussen er zijn en of die kunnen worden vergoed. Ook voor mensen zonder werk zijn opleidingen soms ver weg. Voor de PvdA is belangrijk dat iedereen die dat wil, zich kan ontwikkelen. Daarom moet de provincie zich inzetten voor een beter dekkend netwerk van opleidingen en zorgen voor goede OV- en fietsverbindingen hiernaar toe. Wanneer opleidingen dreigen te verdwijnen, moet het provinciebestuur met gemeenten en schoolbesturen om de tafel om dat te voorkomen. Uiteraard moet de provincie in haar eigen organisatie en bij bedrijven waaraan zij opdrachten verleent de beschikbaarheid van werk- en leerplekken voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt vergroten.

De PvdA wil in de periode 2019-2023:

- 190
- *Een actieplan onderwijs-arbeidsmarkt met de volgende elementen:*
 - *Meer en betere toegang tot stageplekken, met name voor jongeren met een migrantenachtergrond;*
 - *Onderwijsvouchers zodat mensen zich kunnen bijscholen met een (praktijk)cursus;*
 - *werk- en leerplekken creëren voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt;*
- 195
- *Een dekkend netwerk van vakopleidingen in de provincie behouden en uitbreiden waar nodig.*

ZEKER ZIJN VAN EEN BETAALBARE WONING

200 De druk op de woningmarkt wordt, als gevolg van de weer opgeveerde economie, steeds groter. Starters en mensen die iets minder te besteden hebben vallen daardoor buiten de boot: voor hen raakt een eigen (huur)huis in Utrecht, met name in de steden, steeds verder buiten bereik. Daarnaast sluit het aanbod lang niet altijd aan op de vraag. Ouderen willen langer zelfstandig wonen, maar dat stelt bepaalde eisen aan het huis. Er zijn ook meer
205 betaalbare woningen gewenst voor de groeiende groep éénpersoonshuishoudens, evenals voor grotere gezinnen. De PvdA wil hier concrete afspraken over maken met gemeenten bij plannen voor nieuwbouw en transformatie. Duidelijke keuzes maken, zowel in de grote steden als in de kleine gemeenten.

210 Uiteraard moet er in rap tempo gebouwd worden: volgens sommige schattingen zijn er tot 2050 wel 170.000 nieuwe woningen in de provincie nodig. De grote vraag daarbij is of deze sterke groei van het aantal inwoners en de economie in Utrecht de druk op de stad en het omringende landschap niet onder te grote druk zetten. We zien namelijk ook dat in kleine kernen juist door vergrijzing en krimp het draagvlak voor voorzieningen als scholen, winkels
215 en bibliotheken dreigt te verdwijnen. We willen dan ook inzetten op een goede spreiding van woningen: niet alleen bouwen daar waar de vraag het grootst is, maar juist ook kijken naar gebieden waar de leefbaarheid in de knel komt. De provincie moet gemeenten in regioverband daarbij samen met woningbouwcorporaties en projectontwikkelaars ondersteunen: met kennis, financiële garanties en procesondersteuning.

220 De PvdA wil primair inzetten op binnenstedelijke verdichting, maar wel op een gezonde en leefbare manier. In diverse kleinere gemeenten als Wijk bij Duurstede en Oudewater, maar ook onze nieuwe gemeente Vijfheerenlanden, zien we echter dat de grenzen aan binnenstedelijke oplossingen binnenkort zijn bereikt. We ontkomen er niet aan dan ook aan
225 de randen van de steden te ontwikkelen zolang als de nieuwbouw aansluit bij de woningbehoefte en natuur en landschappelijke kwaliteit gespaard blijven.

De woningmarkt heeft een bovenlokaal karakter. In de afgelopen jaren zijn daarom op initiatief van de PvdA regionale woonvisies opgesteld, waarin de provincie met gemeenten
230 en andere betrokken partijen de ontwikkelingen op de woningmarkt in kaart heeft gebracht. Daarmee kan de groei zowel in de steden als in de kleinere gemeenten worden ondersteund en onderling worden afgestemd. Daarbij moet de overheid actief sturen op bouw van betaalbare woningen in het middensegment en sociale huur: als we dit aan de markt overlaten gaan de prijzen alleen maar verder omhoog en riskeren we een herhaling van de
235 woningmarktcrisis in 2008. Met gemeenten willen we afspraken maken dat ze dit ook vastleggen in hun prestatieafspraken met de corporaties en bij de uitgifte van gronden.

Naast de bouw van woningen door professionele partijen, wil de PvdA ruimte bieden aan woningbouwinitiatieven van particulieren. Zelfbouwprojecten, het ombouwen van
240 leegstaand vastgoed tot woningen en het zelf afbouwen van cascowoningen dragen bij aan betrokkenheid bij je eigen woonomgeving en aan sociale samenhang, zaken waar de PvdA groot belang aan hecht. We willen zulke ontwikkelingen daarom blijven ondersteunen met een provinciaal ontwikkelingsfonds.

245 Het spreekt voor de PvdA vanzelf dat bij de bouw en de renovatie van huizen duurzaamheid en energiebesparing centraal staan. Dat draagt bij aan de werkgelegenheid in de bouwsector en we brengen er een klimaatneutrale provincie mee dichterbij. De financiering van de investeringen die daarvoor nodig zijn, mag echter niet leiden tot een onevenredige stijging van de woonlasten in de sociale huursector, zie daarom ook ons voorstel voor een
250 duurzaamheidsfonds in het hoofdstuk over duurzame energie.

Gebiedsontwikkelingen, de aanleg van nieuwe woonwijken en transformatie van bestaand stedelijk gebied, zoals dat op grote schaal de komende jaren plaatsvindt, zijn uitgelezen kansen om gebieden op een klimaatbestendige manier in te richten. Meer groen zorgt voor
255 verkoeling in de steeds hetere zomers en betere opvang van het water bij heftige regenbuien. Bovendien is het gezond en mooi! De polder Rijnenburg biedt ook de mogelijkheid om wonen, recreatie, duurzaamheid en energiewinning integraal inhoud en vorm te geven. PvdA wil dat deze gebiedsontwikkeling integraal wordt uitgewerkt, waarbij er ruimte dient te zijn voor experimenten en nieuwe concepten met drijvende woningen en
260 klimaatbestendige inrichting.

De PvdA wil in de periode 2019-2023:

- *Topprioriteit geven aan betaalbare woningen in een groene en gezonde leefomgeving.*
- *Bouwen aan de randen van de stad en kleine kernen, als de binnenstedelijke mogelijkheden opraken en de groene buitenruimte daarbij sparen.*
- *Leegstaand vastgoed verbouwen tot energieneutrale woningen en bouwen op braakliggende (bedrijfs)terreinen. Hoogbouw bij knooppunten van openbaar vervoer, wat helpt het autogebruik te verminderen.*
- *In projecten waarbij de provincie betrokken is minimaal 35% sociale woningbouw realiseren.*

ZEKER ZIJN VAN MOBILITEIT

275

Je comfortabel kunnen verplaatsen van A naar B is een voorwaarde om volwaardig deel te nemen aan de samenleving. Daarbij hebben we niet allemaal de luxe dat we voor het meest geschikte vervoermiddel kunnen kiezen: niet iedereen kan een auto (of een elektrische fiets) betalen en ook mensen met een beperking zijn vaak aangewezen op het openbaar vervoer.

280

Voor wie de keuze wel heeft, is die niet vrijblijvend: meer autoverkeer in de provincie levert meer files op, meer geluidsoverlast en milieuvervuiling, en meer wegen maken het Utrechtse landschap er niet mooier op. De PvdA zet daarom vol in op openbaar vervoer en fiets; zo kan iedereen meedoen en bieden we alternatieven voor de auto.

285

Openbaar vervoer

Goed OV is een belangrijk middel tegen de tweedeling in de samenleving. Het maakt het voor iedereen mogelijk naar werk, school of ziekenhuis te gaan en sociale contacten te onderhouden. Als alternatief voor de auto betekent het bovendien minder milieuvervuiling en minder files. Verdere ontwikkeling van een lightrailverbinding Hilversum-Utrecht-Breda is daarom wenselijk en er moet een multimodaal OV-knooppunt komen op het Utrechts SciencePark. Maar in haar streven om zoveel mogelijk mensen de bus in te krijgen, legt de provincie volgens de PvdA het accent te veel op de “vette” lijnen. Bij gelijkblijvend budget gaat dat ten koste van de lijnen die minder vol zitten, maar waar mensen wel afhankelijk van zijn. Een aantal van die “dunne” lijnen hebben we de afgelopen jaren eerst zien versoberen, om daarna te verdwijnen, in Leusden en Amersfoort en in Utrecht.

295

Zo moet het niet. De PvdA vindt dat de behoeften van de inwoners, met name de meest kwetsbaren, belangrijker zijn dan de vraag hoe goed een lijn bezet is. Dat betekent niet dat we lege bussen willen laten rondrijden, wel dat slimme oplossingen en maatwerk moeten worden gezocht die flexibel en vraagafhankelijk kunnen worden ingezet. Het openbaar vervoer moet goed toegankelijk zijn voor mensen met een beperking.

300

Regiotaxi's kunnen een goede aanvulling zijn op het reguliere OV, maar de kwaliteit van de dienstverlening is bij aanbesteding doorslaggevend, niet de laagste prijs. De provincie moet als opdrachtgever ook letten op fatsoenlijke arbeidsvoorwaarden voor bus- en regiotaxichauffeurs.

305

De PvdA wil in de periode 2019-2023:

310

- *Meer maatwerk en minder marktwerking in het OV: er komt een OV-bureau bij de provincie dat de dienstregeling maakt en jaarlijks ter goedkeuring voorlegt aan Provinciale Staten. De sociale functie van het OV staat daarin centraal naast de verdere ontwikkeling van dikke lijnen en lightrailverbindingen opdat zoveel mogelijk mensen gebruik maken van het OV.*

315

- *Ook “dunne” lijnen behouden en vraagafhankelijk zo frequent mogelijk laten rijden, of gebruik maken van simpele nieuwe methoden als Brengflex.*

320 *Fiets*

Als het aan de PvdA ligt pakken nog meer forenzen en studenten de fiets: goed voor de gezondheid en voor het milieu en het vermindert de druk op het openbaar vervoer. Dat vereist wel investeringen in aantrekkelijke fietsroutes, stallingen en leenfietsconcepten. Om tot een dekkend netwerk van fietsroutes te komen dienen ontbrekende schakels opgepakt te worden, zoals Houten-Nieuwegein-Utrecht west, Uithof-Zeist, Ponlijntrace Amersfoort-Leusden-Woudenberg en langs het Amsterdams Rijnkanaal. Daarnaast zijn (verbeterde) fietstunnels noodzakelijk bij Leersum en Austerlitz en een Fietsroute F27 van Vianen naar Utrecht.

330 *De PvdA wil in de periode 2019-2023:*

- *Versneld voltooien van een dekkend netwerk van snelfietsroutes (bij voorkeur niet naast doorgaande wegen).*
- *Meer (gratis) fietsstallingen bij treinstations.*
- *Een publiekscampagne om verschillende groepen fietsers, zoals amateurwielrenners en speedpedelec-gebruikers, te stimuleren tot veilig gedrag.*

335

Auto

Meer asfalt betekent meer files. Liever investeert de PvdA dan ook in beter gebruik van het bestaande wegennetwerk en in de ontwikkeling en opschaling van nieuwe mobiliteitsconcepten. Nieuwe wijken moeten zo worden aangelegd dat zij met het openbaar vervoer en met de fiets uitstekend bereikbaar zijn. Er wordt al geëxperimenteerd met minder parkeerplaatsen en meer (elektrische) deelauto's in nieuwbouwprojecten, die kant moeten we op.

345

De PvdA wil in de periode 2019-2023:

- *Wél investeren in duurzaam onderhoud en veiligheid van het bestaande wegennet, maar niet in uitbreiding.*
- *Bij gebiedsontwikkelingen nieuwe mobiliteitsconcepten onderdeel te laten zijn van de planontwikkeling en ook het gebruik van elektrische deelauto's stimuleren.*

350

Vertaald naar concrete situaties in diverse gemeenten betekent dit, dat:

355

- *De rondweg bij Veenendaal-oost (N233) 1x1 blijft.*
- *De A27 bij Amelisweerd niet wordt verbreed.*
- *Alle drie de kruisingen in de Noordelijke Randweg Utrecht ter wille van de leefbaarheid in Overvecht ondertunneld worden en de maximum snelheid op de aansluitende Zuilense Ring wordt verlaagd tot 80 km/u.*

360

- *We bij de verbreding van de Rijnbrug de mogelijkheid openhouden om in plaats van 2x2 rijstroken er 3 (tidal flow) plus een vrije busbaan aan te leggen.*
- *Er geen Westelijke randweg komt bij Woerden.*

ZEKER ZIJN VAN SCHONE ENERGIE

365 Klimaatverandering is een feit. Maar we kunnen veel doen om verdere opwarming te
beperken. We moeten onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen (kolen, olie en gas)
verminderen en vaart maken met de omschakeling naar energiebronnen waarmee we geen
broeikasgas produceren: zon, wind, aardwarmte, biovergisting, etc. Die zijn soms duurder,
370 zeker in de aanloop- en ontwikkelingsfase. Maar wie ze om die reden afwijst, suggereert ten
onrechte dat we een keuze hebben.

Eerlijk delen

Voor de Partij van de Arbeid is het belangrijk dat de baten en de lasten van de
energietransitie eerlijk verdeeld worden, zodat deze een bijdrage levert aan het
375 verminderen van de tweedeling, in plaats van de verschillen tussen arm en rijk te vergroten.
Zonnepanelen en warmtepompen bijvoorbeeld vereisen flinke investeringen – ook mensen
die dat niet kunnen opbrengen moeten kunnen profiteren van de lagere energierekening die
dit oplevert. Om inwoners te helpen hun woningen energieneutraal te maken via een
provinciaal duurzaamheidsfonds. Wie daar – tegen zachte voorwaarden – van leent om de
380 nodige investeringen in zijn huis te doen, kan die lening aflossen met wat hij jaarlijks op de
energierekening bespaart. Het liefst sluiten we aan bij bestaande initiatieven van
gemeenten, die vaak al dergelijke leningen of subsidies verstrekken. Het fonds kan wat ons
betreft ook ingezet worden om asbest van daken te verwijderen en te vervangen door
bijvoorbeeld zonnepanelen. Ook ondersteunen we loketten waar je terecht kunt met vragen
385 over het energiezuinig maken van je woning. Nieuwe woningen worden zo gebouwd dat zij
energieneutraal zijn (“nul op de meter”), zonder gasaansluiting.

Geen fossiele brandstoffen

De provincie Utrecht heeft zich tot doel gesteld om in 2040 volledig klimaatneutraal te zijn.
390 Dat betekent dat we heel snel en heel veel moeten investeren in schone energiebronnen.
Aardgas hoort daar niet bij. Het is weliswaar schoner dan kolen en olie, maar uit Groningen
willen we het niet meer halen vanwege het aardbevingsgevaar en andere landen die het
kunnen leveren hebben meestal regimes waar we liever niet van afhankelijk willen zijn. In
fossiele energie wil de PvdA niet meer investeren, dus geen proefboringen naar schaliegas
395 en geen gaswinning bij Woerden. Wij zetten in op hernieuwbare, niet-vervuilende
energiebronnen. Dat is ook niet alleen gunstig voor de luchtkwaliteit en gezondheid van
iedereen, het is ook economisch de verstandigste keuze: de energietransitie levert banen op,
juist voor praktisch geschoolden en verlaagt ook nog eens de energierekening voor zowel
huishoudens als bedrijven.

400

Wind en zon

Om in 2040 echt klimaatneutraal te kunnen zijn, moeten er meer windmolens en
zonneparken in Utrecht komen. De provincie neemt hierin de regie. Wij hebben in het
klimaatakkoord van 2013 tussen Rijk en provincies afgesproken dat in Utrecht 65,5
405 megawatt aan windenergie wordt opgewekt in 2020. Amper de helft van deze doelstelling is
nu bereikt, en dit terwijl wij de kleinste opgave hebben van alle provincies. Onze doelstelling
is dat in 2023 tenminste 16% duurzame energie wordt opgewekt. De ambities moeten flink
omhoog want op dit moment staat de teller voor Utrecht op een schamele 3%. Met de
regio's willen we afspraken maken welke concrete maatregelen op het vlak van

410 energiewinning met wind, zon, biomassa, geothermie de doelstelling van 16% gaat
realiseren. Windmolens op land blijven nodig om onze doelstellingen te halen. We willen
dat de provincie actief stuurt op windmolens in coöperatieverband: op die manier profiteren
omwonenden mee van de opbrengsten, wat niet meer dan redelijk is. Daarnaast moet er
415 een plan komen voor de aanleg van zonneparken en de voorwaarden waaronder die
mogelijk zijn.

Ook aardwarmte (geothermie) is een interessante en schone manier om in onze
energiebehoefte te voorzien. De provincie neemt de regie in de aanleg van een
warmtenetwerk, dat naast de mogelijkheden voor aardwarmte te onderzoeken, ook de
420 restwarmte van bedrijven gebruikt voor de verwarming van woningen en kantoren. Ook zien
we een rol voor de provincie weggelegd als het gaat om het energienetwerk te reguleren:
productie en consumptie van schone energie bij voorkeur zo dicht mogelijk bij elkaar zodat
er geen dure dikke transportkabels moeten worden aangelegd. We steunen initiatieven die
zorgen voor opslag van energie zoals het gebruik van batterijen (bv van elektrische auto's),
425 zodat vraag en aanbod beter op elkaar aansluiten en piekbelasting van het net wordt
voorkomen.

De PvdA wil in de periode 2019-2023:

- 430 • *Een duurzaamheidsfonds om inwoners te helpen bij het duurzaam maken van hun
woning, eventueel samen met gemeenten of het rijk.*
- *De ambitie van 16% duurzame energie in 2023 vastleggen in afspraken per regio met
de gemeenten.*
- *Alleen nog energieneutraal bouwen, zonder gasaansluiting.*
- 435 • *De provincie als regisseur van de aanleg van warmtenetwerken voor het gebruik van
restwarmte.*
- *De provincie als regisseur van de bouw van windmolens en van de aanleg van grote
zonneparken in coöperatieverband.*

440

ZEKER ZIJN VAN EEN AANTREKKELIJK BUITENGEBIED

445 Dat mensen graag in de provincie Utrecht wonen en werken is niet alleen te danken aan haar centrale ligging. Minstens zo belangrijk zijn het gevarieerde landschap, het prachtige cultureel erfgoed en de natuur: de Utrechtse Heuvelrug met zijn bossen en heidevelden, het Groene Hart met zijn plassen en weiden, het Rivierengebied, Eemland en de Hollandse Waterlinie. Die moeten we zoveel mogelijk beschermen tegen de permanente druk van verstedelijking en van de landbouw. Want ze zijn niet alleen van belang omdat ze mooi zijn en recreatiemogelijkheden bieden aan de inwoners van de provincie. Ze zijn essentieel voor
450 een groen en gezond leefmilieu, waar de PvdA groot belang aan hecht.

Een gezond leefmilieu betekent veel en toegankelijk groen om de steden en grotere kernen. Dat draagt bij aan de geestelijke en lichamelijke gezondheid van de inwoners. De PvdA onderschrijft dan ook van harte het advies van de Gezondheidsraad om in zulke groene
455 landschappen rond het stedelijk gebied te blijven investeren en daar in ruimtelijke plannen voldoende ruimte voor te reserveren. Wij ondersteunen dan ook het initiatief voor Utrechtse ringparken.

460 Aansluitend aan het Natuur Netwerk Nederland heeft de provincie nog 3000 hectare in de zogeheten Groene Contour: landbouwgebied waar op vrijwillige basis natuur van kan worden gemaakt. Door geldgebrek komt daar nog maar weinig van terecht. De PvdA wil een financiële impuls geven van 3 miljoen, waarmee de Groene Contour in 2030 kan zijn gerealiseerd.

465 Maar het beschermen van natuurgebieden heeft weinig zin als de landbouw in de provincie niet op een andere leest wordt geschoeid. Veel soorten dieren en planten zijn voor hun voortbestaan afhankelijk van het agrarische cultuurlandschap, maar worden door schaalvergroting en intensivering bedreigd. Een natuurrijk landschap is van belang voor bewoners en bezoekers van de provincie. Ze genieten ervan en het nodigt uit tot bewegen,
470 zoals wandelen en fietsen. Als boeren besluiten tot een natuurvriendelijker bedrijfsvoering profiteren dus niet alleen vogels, insecten, bloemen en kruiden daarvan, maar ook de mensen. Minder intensieve veeteelt, minder kunstmest en bestrijdingsmiddelen, minder produceren voor de wereldmarkt en meer voor de regio, een landbouw kortom waarin weer plaats is voor natuur: de PvdA wil dat de provincie dat krachtig stimuleert. Daarbij moeten
475 boeren gestimuleerd worden om hieraan zelf een bijdrage te leveren. Veel boeren willen wel omschakelen, maar worden hierin gehinderd door de almaar groeiende regelgeving en daarmee gepaard gaande investeringonzekerheid. Er moet in het landbouwbeleid samen met boeren gekeken worden naar maatwerk en creatieve oplossingen: het resultaat is belangrijker dan de regels.

480 Een minder intensieve landbouw kan bovendien fors bijdragen aan vermindering van de uitstoot van broeikasgassen. In het veenweidegebied in het westen van de provincie wordt de grondwaterstand ter wille van de landbouw laag gehouden. Bij het verdrogen en inklinken van het veen dat daar het gevolg van is, komen tonnen CO₂ vrij. Door die gebieden
485 te vernatten en met andere landbouwsystemen te experimenteren kunnen we die uitstoot drastisch verminderen en slaan we twee vliegen in één klap: een aantrekkelijker landschap met meer natuur, en minder broeikasgas.

490 De PvdA wil er voldoende ruimte is voor de inwoners in de dorpen en de steden om te
bewegen, te ontspannen en te ontmoeten; de verbinding tussen stad en land dient optimaal
te zijn. Naast de mooie natuur en landschap is er ook veel cultureel erfgoed te bewonderen;
met de fiets en te voet dient dit toegankelijk te zijn. De toegang tot recreatieve
voorzieningen zoals het Henschotermeer dient voor iedereen, het liefst gratis, toegankelijk
495 te zijn. De provincie en gemeenten dienen daarin samen hun verantwoordelijkheid te
nemen.

De PvdA wil in de periode 2019-2023:

- 500 • *Blijven investeren in groen en ruimte om de stad voor beweging, ontspanning en
ontmoeting*
- *Een financiële impuls om de Groene Contour in 2030 gerealiseerd te kunnen hebben
door jaarlijks hier 3 miljoen euro voor vrij te maken als investeringsmiddelen en
procesondersteuning.*
- 505 • *Meer maatwerk om boeren te ondersteunen in de omschakeling naar
natuurvriendelijke landbouw.*

ZEKER ZIJN VAN INVLOED

510 De tweedeling in de samenleving zien we helaas ook terug als het gaat om inspraak op beslissingen van de overheid. Hoogopgeleide, mondige burgers zijn vaak goed geïnformeerd en kennen de weg langs inspraakavonden en bezwaarschriften via actiecomités, petitie en (sociale) media om iets voor elkaar te krijgen of juist tegen te houden. Voor anderen zijn dit soort beïnvloedingsmogelijkheden juist vaak ondoorzichtig en ingewikkeld, zeker bij een overheidslaag als de provincie, die wat verder van mensen af staat. Terwijl plannen voor een weg of een windmolen wel grote gevolgen kunnen hebben op je eigen leven.

515 De provincie schiet nu tekort als het gaat om het duidelijk maken voor iedereen wat de plannen zijn, en op welke manier je als belanghebbende hierover je mening kunt laten horen. Een helder kader ontbreekt: de te volgen werkwijze en de verwachtingen over de eigen rol en verantwoordelijkheid van bewoners zijn vaak niet duidelijk. Soms veranderen de spelregels halverwege het proces en krijgt een klankbordgroep opeens een zwaarwegende adviesrol die vervolgens weer wordt genegeerd. Dit soort willekeur is funest voor het vertrouwen in de overheid en maakt mensen boos en onzeker.

525 De PvdA wil de inwoners meer een directe rol en verantwoordelijkheid geven over hun eigen leefomgeving. De provincie moet bij (infrastructurele) plannen en projecten vooraf een helder kader creëren en ook duidelijk en tijdig communiceren wat de mogelijkheden zijn om je mening te geven en wat er met die mening gedaan wordt. Onorthodoxe communicatiemiddelen moeten daarbij actief worden gebruikt, passend bij de doelgroep: niet iedereen leest tenslotte de huis-aan-huisbladen of scant dagelijks de website van de provincie. Daarnaast moet de provincie bewonersinitiatieven stimuleren en ondersteunen die aansluiten bij de taken van de provincie, met een houding die 'ja mits' uitstraalt. Bijvoorbeeld op het vlak van het verduurzamen woningen, het winnen van schone energie, het opzetten van bewonerscollectieven en dergelijke. Provinciale ambtenaren moeten worden geschoold in goede omgang met bewoners. Te vaak zien we nu nog dat processen die met de beste bedoelingen zijn gestart, stuklopen door miscommunicatie.

535 De PvdA ziet dit investeren in de kwaliteiten en betrokkenheid van onze inwoners als de basis voor een actieve burgerparticipatie, die uiteindelijk ook leidt tot een goede integratie van iedereen in de samenleving. De provincie dient mensen het vertrouwen te geven dat hun stem niet alleen wordt gehoord, maar ook een serieuze plek krijgt in de besluitvorming. Dit betekent niet dat de burger altijd zijn zin krijgt, maar het voorkomt wel een hoop frustratie.

De PvdA wil in de periode 2019-2023:

- 545
- *Een helder kader van de mogelijkheden waarop je als burger provinciale besluitvorming kunt beïnvloeden.*
 - *Een moderne en duidelijke communicatiestijl van de provincie met de inwoners.*
 - *Een betere ondersteuning van particuliere initiatieven die aansluiten op provinciale taken.*
- 550

ZEKER ZIJN VAN KRACHTIGE GEMEENTEN

555 De PvdA ziet de gemeente als eerste overheid. Dat wil zeggen dat de gemeente eerst zelf
aan zet zijn om haar uitdagingen en ambities voor de toekomst goed invulling te geven.
Tegelijk constateren we dat steeds meer onderwerpen een bovenlokaal dan wel regionaal
karakter hebben; we denken daarbij aan de woningmarkt, de economie, de natuur en het
landschap en het invulling geven van de recreatievoorzieningen en fietsroutes. Het denken
560 en doen binnen gemeenten dient daarom naar ons idee immer gepaard te gaan met een
regionale blik. De provincie dient deze afstemming en samenwerking op regionaal niveau
actief te stimuleren en de betrokken partijen en organisaties te verbinden. Als knelpunten
blijven liggen dan dient de provincie nadere stappen te nemen opdat er wel de juiste
565 beweging en actie komen. Goede voorbeelden lopen inmiddels in het Groene Hart, het
Utrechts Science Park, Food Valley, Nationaal Park de Heuvelrug en het Rivierengebied.

570 Een belangrijk en bijkomend item is dat onze Utrechtse gemeenten in omvang en
inwoneraantal nogal verschillen: van 5.000 tot 340.000 inwoners. Wij zien dat er een
tweedeling dreigt in de provincie, waarbij de twee grote steden Utrecht en Amersfoort veel
kennis, kracht en middelen ontwikkelen maar dat tegelijk kleinere gemeenten in de
buitengebieden problemen hebben om hun voorzieningen op peil te houden en de
575 vergrijzing van de bevolking te keren. De PvdA vindt dat de provincie meer ook naar de
kleinere gemeenten moet kijken hoe zij hun taken goed kunnen blijven uitvoeren en de
dienstverlening aan haar inwoners ook op de langere termijn goed kan blijven borgen. Het
behoud van de eigen cultuur en identiteit zijn daarbij belangrijke waarden.

580 Daarom wil de PvdA dat de provincie stimuleert dat elke gemeente eventueel met haar
buurgemeente(n) een beeld schetst hoe zij tegen haar toekomst aankijkt en daar sturing aan
wil geven. De opbrengst dient de provincie mee te nemen in de provinciale Omgevingsvisie en
tegelijk ook met de gemeenten vaststelt hoe en in welke vorm de Utrechtse gemeenten over
10 jaar nog steeds haar taken adequaat kunnen uitvoeren. Van bovenaf wil de PvdA geen
gemeentelijke herindelingen doorvoeren.

De PvdA wil in de periode 2019-2023:

- 585
- *Ruimte geven aan gemeenten om hun eigen verantwoordelijkheid te nemen.*
 - *Regionale samenwerking stimuleren en faciliteren.*
 - *Geen fusies van bovenaf opleggen.*